

Suorana Hämeenlinnasta

Radiokanavan uutisprofiilin suunnittelu ja toteuttaminen ulkolähetyksessä

Jarno Paldanius

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Kulttuuriala

Koulutusohjelma: <u>Viestinnän koulutusohjelma</u>	
Opinnäytetyön tekijä:	Jarno Paldanius
Opinnäytetyön nimi:	Suorana Hämeenlinnasta – Radiokanavan uutisprofiilin suunnittelu ja toteuttaminen ulkolähetyksessä
Sivuja (joista liitesivuja):	28 (0)
Päiväys:	17.11.2013
Opinnäytetyön ohjaaja:	Mervi Saukko
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on pohtia Yle Puhe-radiokanavan uutislähetysten luonnetta. Kanava käyttää lähetyksissään niin kutsuttuja lainauutisia, jotka eivät välttämättä ole kanavan kohderyhmän kuuloiset. Työni toiminnallisessa osassa toteutan Yle Puhe-kanavan ulkotuotantopäivän uutislähetykset.</p> <p>Tarkastelen aiheuttani työkokemukseni, työnantajani asettamien laadullisten kriteereiden ja muun teoriasisällön kautta.</p> <p>Aineistona käytän työnantajani sisäisiä asiakirjoja, joissa on määritelty radion uutislähetysten vaatimukset. Teorialähteinä toimii myös työryhmässäni suullisena perintönä kulkeva kirjaamaton tieto. Tärkeänä osana opinnäytetyötä on myös Yle Puhe-radiokanavan kanssa toteutettu ulkotuotantopäivä. Olen myös haastatellut työhöni esimiehiäni.</p> <p>Työni selvittää, onko radiokanavan uutisprofiili mahdollista toteuttaa uskottavalla tavalla lyhyessä ajassa.</p>	
Asiasanat: radio, joukkoviestimet, uutiset, uutisvälitys, tiedonvälitys	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Culture and media

Degree programme:Journalism and communications degree program	
Author:Jarno Paldanius	
Thesis title:Live from Hämeen- linna – Desinging and execu- ting a news profile for radio station	
Pages (of which appendices):	28 (0)
Date:17.11.2013	
Thesis instructor:	Mervi Saukko
<p>The objective of this thesis was to evaluate the nature of newscasts for Yle Puhe radio channel. The channel borrows the newscasts from another station, and therefore the news profile doesn't necessarily match with their target audience. In the functional part of my thesis, I execute the news for Yle Puhe-channel's out of studio-broadcast.</p> <p>I examine my subject through my working experience and quality standards set by my employer. I also use various theoretical sources.</p> <p>The internal documents provided by my employer define the requirements of the newscasts. One theoretical source is spoken heritage given as tacit knowledge by my co-workers. An important part of the thesis is out of studio-broadcast which we executed with Yle Puhe radio channel. I also interviewed my supervisors.</p> <p>My thesis examines if it is possible to execute a plan for a radio channel's news profile in a short period of time, in a credible way.</p>	
Keywords: radio, mass medium, news, newscast, communication	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT.....	4
SISÄLLYS	5
1 JOHDANTO	6
2 YLE UUTISET RADIOSSA	8
2.1 Uutiset Radio Suomessa	8
2.2 Uutiset YleX-kanavalla	10
2.3 Radio Suomen ja YleX-kanavien uutislähetysten eroavaisuudet	12
3 UUTISTOIMITTAMINEN RADIODESKISSÄ	14
3.1 Arki Yle Uutisten x-deskissä.....	14
3.2 YleX:n ja Yle Puheen uutisten lähetyskaavio	15
4 ULKOLÄHETYSPÄIVÄN ENNAKKOVALMISTELU.....	17
4.1 Ulkotuotannon esivalmistelu	17
4.2 Uutiset kohderyhmän kuuloiseksi	19
4.3 Ulkolähetyspäivän lähetyskaavio	21
5 SUORANA HÄMEENLINNASTA	24
5.1 Ennakkosuunnittelun toteutuminen	24
5.2 Onnistumisia ja epäonnistumisia	24
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	26

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt Yleisradion Pasilan uutistoimituksessa yhtäjaksoisesti vuoden 2012 keväästä lähtien. Pasilassa aloitin selkokielisten uutisten parissa, josta siirryin YleX-kanavalle uutisia tekevään deskiin. Välillä olen tehnyt työvuoroja myös Radio Suomen uutistoimituksessa. Tätä kirjoittaessa työskentelen X-uutisten lisäksi melko tuoreessa, verkkojournalismiin keskittyvässä vuorovaikutusdeskissä. Ennen siirtymistäni Pasilaan suoritin työharjoittelujaksoni Ylen Oulun toimituksessa, Pohjois-Suomen uutisissa. Harjoittelun jälkeen työllistyin Mikkeliin, Yle Etelä-Savon toimitukseen. Työhistoriani muodostuu tähän mennessä lähes täysin uutistoimittamisesta.

Jokaisella suomalaisella on jonkinlainen suhde Yle Uutisiin. Yleisradio tarjoaa uutis sisältöä televisiossa, radiossa ja internetissä. Yleisradion uutistoiminnan ydinosaaminen on radio- ja tv-uutisissa. Ne ovat lajissaan Suomen kuunnelluimmat ja katsotuimmat. Yleisradion kotimaiseen ohjelmatuotantoon budjetoidusta summasta 19 prosenttia suunnataan uutistuotantoon. Uutistarjonnallaan Yle haluaa palvella koko kansaa kaikissa ikäryhmissä, jokaisessa välineessä.

”Yle-veroa peritään kaikilta viimeistään kalenterivuoden aikana 18 vuotta täyttäneiltä. Yle-veron suuruus on 0,68 prosenttia ansio- ja pääomatulojen yhteismäärästä, enintään 140 euroa. Kun 500 M€:sta on vähennetty maksamamme arvolisäverot, käyttöömme jää Yle-veron tuloista n. 454 M€.” (Yleisradio 2013. Yle yhtiönä. Hakupäivä 10.10.2013)

Tässä opinnäytetyössä vertailen YleX-kanavan ja Radio Suomen uutislähetysten toteuttamista ja niiden eroja. Kanavien kohdeyleisö poikkeaa toisistaan, joten myös uutislähettyksiä suunnitellaan vastaamaan kuulijoiden mielenkiinnon kohteita.

Vertailun ja työkokemukseni pohjalta käsittelen Ylen radiouutisten toimittamista Yle Puhe-kanavalle ulkotuotantopilotissa. Pohdin millainen uutisprofiili Yle Puheella pitäisi olla. Opinnäytetyöni toiminnallisessa osassa työskentelin Yle Puhe-radiokanavan uutistoimittajana ulkolähetyspäivänä Hämeenlinnassa syyskuussa 2013. Ulkolähetys oli kanavan pilottikokeilu yleisön pariin jalkautumisessa.

Yle Puhe-kanavalla ei ole nimellisesti omia uutislähetyskäsityksiä. Se käyttää lähetyskäsityksissään YleX-kanavalle tuotettuja uutisia, jotka kanava poimii suorana Yleisradion kytkentäkeskuksen kautta. Yle Puhe- ja YleX-kanavien kohderyhmät poikkeavat toisistaan ikärakenteissa ja kuuntelutottumuksissa, joten nuorten kanavalle suunniteltu uutislähetys ei välttämättä palvele täysipainoisesti hieman varttuneempaa ja erilaiseen sisältöön totuttua kuulijakuntaa.

Kerron työni alussa Ylen radiouutisten filosofiasta ja prosessista. Tämän lisäksi vertailen millä tavalla YleX-kanavalle profiloitu uutislähetys poikkeaa varttuneemmille kuulijoille suunnatusta Radio Suomen uutislähetyksestä. Tutkin aiheittani toiminnallisesti työskentelemällä Yle Puhe-kanavan ulkolähetyspäivän uutistoimittajana. Tärkeänä tietolähteenä opinnäytetyössäni toimivat Yleisradion sisäiset ohje- ja asiakirjat, tuottajien haastattelut sekä ulkotuotantoprosessia koskevat sähköpostikeskustelut.

Opinnäytetyöni käsittelee ainetta, koska ulkolähetys poikkeaa tyystin arkisesta työskentelestä uutisdeskeissä. Ulkolähetyksessä esimerkiksi tekniikan ja yhteyksien toimivuus nousee entistä merkittävämpään asemaan. Opinnäytetyöni toiminnallisessa osassa korostuu myös toimittajan kyky tehdä journalistisia päätöksiä lähetysten sisällöstä ja taidosta itsenäisesti.

2 YLE UUTISET RADIOSSA

Yleisradio tarjoaa valtakunnallisesti radiouutisia tasatunnein, ympäri vuorokauden. Arkin Yleisradion kanavilla kuullaan myös alueellisia uutislähetystyksiä varhaisesta aamusta iltopäivään. Tässä luvussa tarkastelen Yleisradion radiouutisia YleX-kanavalla ja Radio Suomessa. YleX-kanavan ja Radio Suomen uutislähetysten eroavaisuutta tarkastelen ensisijaisesti aamuvuorojen kautta.

2.1 Uutiset Radio Suomessa

Radio Suomi on Yleisradion niin kutsuttu uutis- ja ajankohtaiskanava, joka on myös Suomen kuunnelluin radiokanava. Kanavalla kuullaan uutisia tasatunnein ympäri vuorokauden. Aamusta iltopäivään uutistarjontaan kuuluu myös alueelliset uutislähetykset. Radio Suomen ohjelmakartta on suunniteltu joustavaksi, jolloin uutiset voivat reagoida merkittävien tapahtumien uutisointiin monella eri tavalla: uutislähetystyksiä voidaan pidentää ja tarvittaessa tehdään myös ylimääräisiä uutislähetystyksiä. Radio Suomessa uutislähetysten kesto vaihtelee kahdesta minuutista viiteentoista minuuttiin. (Yleisradio: Laatu radiouutisissa 2008)

Uutislähetysten lisäksi kanavalla kuullaan myös ajankohtaisohjelmia, kuten Ajantasa, Ajankohtainen ykkönen sekä Maailmanpolitiikan arkipäivää. Myös ajankohtaisohjelmat kykenevät tarpeen vaatiessa reagoimaan merkittäviin uutistapahtumiin ohjelmien pidentyksellä ja muutoksilla.

Koska Radio Suomi on maan kuunnelluin radiokanava, uutislähetysten laatuksiteereihin kiinnitetään erityistä huomiota kielellisesti, niin kirjoitettuna kuin puhuttunakin. Verorahoin toimiva mediatalo on jatkuvassa laadullisessa tarkastelussa. Olen itse käynyt kahdesti kieltä huoltavassa puhekoulutuksessa. Puhekoulutusta pyritään järjestämään radioäänille kerran vuodessa. Puhutun kielen laadullisessa valvonnassa ei ole vakiintunut toimintamallia. Esimerkiksi X-uutisissa laatuvalvonnasta vastaa pääasiallisesti uutistuottaja. Myös työkavereilta saatu palaute on tärkeää itsensä kehittämässä.

”Kieli on tärkein, ja laatuun eniten vaikuttava työvälineemme. Sen huoltaminen ja kunnossa pitäminen vaatii jokaiselta jatkuvaa ponnistelua.” (Yleisradio: Laatu radiouutisissa 2008)

”Radiouutisten kieli on ennen kaikkea puhuttua kieltä. Siksi lauseiden on oltava lyhyitä ja lauserakenteiden selkeitä ja suoria. Radiouutisissa käytettävä kieli on hyvää arkikieltä, ei siis slangia tai murretta.” (Yleisradio: Laatu radiouutisissa 2008)

Radio Suomen vuorokaudessa on useita erityyppisiä uutislähetystyyppejä. Arkisin aamun ensimmäiset uutislähetystyypit ovat kestoltaan 2-5 minuuttia. Aamun ensimmäisissä lähetyksissä käydään vielä läpi yön tärkeimpiä uutisia, mutta alkaen kello 7 ja 8 lähetyksen luonne muuttuu ja lähetyksen kesto nousee 15 minuuttiin. Näitä lähetyksiä kutsutaan päälähetystyypiksi.

”Päälähetystyypin tehtävänä on antaa yleisölle senhetkinen uutiskuva kotimaan ja maailman uutistapahtumista. Lähetystyypissä myös ennakoita päivän uutistapahtumia.” (Yleisradio: Laatu radiouutisissa 2008)

Aamupäivän myöhemmät lähetykset lyhenevät kestoltaan 5 minuuttiin. Samankaltaista kaavaa toistetaan keskipäivässä, iltapäivässä ja illassa. Valikoitujen lähetyksien yhteydessä kuullaan nykyään myös uutistoimittajan ja meteorologin sääkeskustelu, joka pohjustaa tulevia säätiloja.

Radio Suomen aamun ja päivän uutislähetystyypin sisällytetään monimediallisia elementtejä puffaamalla uutisten nettisisältöä: nettiartikkeleita, uutiskeskusteluja tai datajournalistien koostamia artikkeleita, joissa käyttäjä voi esimerkiksi laskurin avulla arvioida mihin tuloluokkaan hän kuuluu Euroopan keskitasolla.

Yölähetystyypit ovat tiiviitä kahden minuutin sähkölähetystyyppejä. Sähkeet ovat kestoltaan enintään kaksikymmentäviisi sekuntia. Öisin kotimaan aiheita on useimmiten niukasti, joten sisältö saattaa useasti koostua täysin ulkomaan aiheista.

2.2 Uutiset YleX-kanavalla

YleX on Yleisradion nuorille suunnattu radiokanava, jonka kohderyhmä on 15-29-vuotiaat nuoret. YleX-kanavalla on uutisten lisäksi ajankohtaissisältönä ainoastaan arkisin keskipäivässä kuultava Etusivu. YleX-kanavan sisältö on ensisijaisesti musiikki- ja viihdesisältöistä. YleX-kanavan uutiset tuottaa kanavan tilauksesta Yle Uutisten alainen X-uutiset radiodeski, joka toimii Radio Suomen uutisdeskin ja uutistoimiston yhteydessä.

X-uutisten tavoitteena on lähetysten kiinnostavuus, läheisyys, rohkeus ja ymmärrettävyys.

”Tehdään uutisia, joista puhutaan. ”Mitä tämä merkitsee minulle?” Kokijat ääneen! Ilmaisuu selkeää ja ytimekästä, ei monimutkaisia lauserakenteita tai liturgiaa”. (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

X-uutisissa sähkötekstiä kirjoittaessa kannattaa pohtia voiko pitkän, moniosaisen lauseen tiivistää pää- ja sivulauseeseen. Lukuja yleensä pyöristetään hieman, pysyen kuitenkin totuudessa. Sähköteksti voidaan aloittaa esimerkiksi kertomalla mitä seuraamuksia käsiteltävästä aiheesta on luvassa, jonka jälkeen väitteen taustoja ryhdytään avaamaan.

X-uutisia tehdessä on tärkeää pohtia mitä uutinen merkitsee kanavan kohdeyleisölle, ja onko kuulijoilla aiheeseen ylipäänsä kosketuspintaa. X-uutisten lähetysrytmi pidetään reippaana ja uutistenlukija pyrkii olemaan läsnä. Läsnaolon tuntua pyritään lisäämään puhutavalla: kuvittelemalla kuulijan olevan vieressä, jolle kerrot asiaa. Läsnaolevan puheen saloihin oppia on saanut kollegaltani Ville Vedenpäältä. Vedenpään antamat vinkit eivät kuulu varsinaisesti Yle Uutisten kielellisen laadunvalvontaan, mutta hän opastaa ja antaa vihjeitä pyynnöstä.

X-uutisten lähetykset ovat kestoaltaan 1, 2, 3 ja 5 minuuttisia. Esimerkiksi 3 minuutin lähetykseen sisällytetään pääsääntöisesti 2-3 sähköttä, jotka ovat kestoaltaan 20 - 30 sekuntia, uutisjuttu juontoineen, kestoaltaan 1,30 minuuttia sekä säätiedot. Uutislähetysten koostumusta kuitenkin varioidaan usein, riippuen sen hetkisestä uutistarjonnasta ja vaihtuvuuden tarpeesta.

Useasti X-uutisissa pyritään tietoisesti irtautumaan pääuutisdeskin tavasta taittaa lähetysä, jolloin lähetyksärkeen saattaa nousta esimerkiksi sähke, joka Radio Suomessa sijoitettaisiin lähetyksen loppuun tai pudotettaisiin kokonaan pois. Sähkeitä versioidaan esimerkiksi sanamuotoja vaihtamalla. Sähkeen uutiskärki voidaan myös vaihtaa, mikäli se sisällöllisesti tarjoaa mahdollisuuden.

”Suuret uutiset ovat itsessään kiinnostavia. Jokaisesta lähetyksestä pitäisi löytyä jokin päivän pääuutisista JA kohderyhmä uutinen.” (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

Radio Suomen uutislähetyksen kohderyhmänä on muutaman kerran päivässä uutiset kuunteleva sekä aktiivisesti, useita kertoja päivässä uutisia kuunteleva ihminen. Lähetykset eivät välttämättä poikkea toisistaan esimerkiksi aamun ja aamupäivän osalta, ainakaan pääaiheiden suhteen. Muutoksia voi olla esimerkiksi lähetyksen taitossa.

YleX-kanavan uutislähetyksissä sisältö saattaa vaihdella rajustikin tunnin välein. Vaikka lähetyksen aiheet ja taitto pysyisivät suurilta osin samana, sähketekstejä versioidaan ja viilataan jokaiseen lähetykseen. Joskus myös jo kerran käytettyä uutisjuttua saatetaan muokata: jutun kesto voidaan lyhentää tai pidentää, tai jutusta voidaan tuoda esille toinen näkökulma, riippuen sen sisällöstä.

Uutisten sisältöä pohditaan myös YleX-kanavalla sillä hetkellä meneillään olevan ohjelmasisällön perusteella. Kanavan kuunnelluin YleX Aamu käsittelee viihteellisyydestään huolimatta runsaasti ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä, joten uutisissakin pyritään aamuisin tarjoamaan ajantasalle saatavaa tietoa. YleX Aamun kuulijakuunta koostuu oletettavasti laajasta ikäskaalasta, joten painavamman uutisen kertominen on aamuisin perusteltua.

Keskipäivässä kuultava Etusivu-ohjelma on nuorille ja nuorille aikuisille suunnattu ajankohtaisohjelma, jonka aiheet risteävät usein uutissisällön kanssa. Etusivun keskivaiheille on sijoitettu X-uutisten päivän ”päälähetys”, joka on kestoaltaan 5 minuuttia. Ennen kello 12 kuultavaa viiden minuutin lähetystä kuullaan myös juontajien ja uutistoimittajan uutiskeskustelu, jossa markkinoidaan tulevaa uutislähetystä keskustelun muodossa. Uutiskeskustelun tarkoitus on koukuttaa kuulijaa uutislähetykseen ja luoda mielikuva läsnäolevasta uutistoimittajasta, joten se voi olla sävyiltään humoristinenkin.

Alkuiltpäivässä uutislähetysten sisältöä kevennetään tietoisesti. Kanavajohdon mukaan iltpäivän kuuntelijat haluavat kuulla humoristista ja kevyttä sisältöä, joten myös uutisten linjaa muutetaan kevyemmäksi. Alkuiltpäivässä lähetyksiin hyväksytään useasti myös viihteellisempiä uutissähkeitä. Uutislinjaa on tarkastettu kuulijapalautteen pohjalta. Viihteellisempien uutisten kertominen alkuiltpäivässä ei ole kuitenkaan itseisarvo.

X-Uutisten deskissä pyritään panostamaan keskustelemaan toimituskulttuuriin. Uutislähetykset valmistellaan ryhmätyönä. Lähetyksen koostamiseen osallistuu ensisijaisesti lukuvuorossa oleva uutistoimittaja (AX tai PX), ”päivän kakkonen” (P2) ja tuottaja.

”Sähkeaiheita, sanavalintoja ja taittoratkaisuja pallorellaan deskissä. Juttuaiheista keskustellaan prosessin edetessä. Tavoitteena virkeä ja idearikas uutisdeski”. (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

2.3 Radio Suomen ja YleX-kanavien uutislähetysten eroavaisuudet

Työskentelytavat Radio Suomen ja X-Uutisten deskeissä ovat pääasiassa hyvin samankaltaisia. Uutislähetysten eroavaisuus tulee esiin sähkötekstien kielessä, ilmaisussa ja aihevalinnoissa. Radio Suomessa lähetyksen kärkeen valikoituu todennäköisemmin politiikkaa tai taloutta. X-uutisissa myös käsitellään kyseisiä aiheita, mutta niiden painoarvo ei välttämättä ole sisällöllisesti niin suuri, ellei kyseessä ole kohderyhmää erittäin läheisesti koskeva aihe. X-uutiset uutisoi aktiivisesti esimerkiksi koulutukseen liittyvistä aiheista, kuten opintotuki, koulutuksen digitalisoituminen ja oppivelvollisuusiän muutokset.

Tuottaja Aleksi Hakala (10.10.2013, haastattelu) kuvailee X-uutisten ja Radio Suomen uutisten eroja seuraavasti: ”Taitollisesti suuria eroja ei välttämättä ole, yritämme mennä kiinnostavuus edellä, yhteiskunnallisesti merkittävin aihe ei välttämättä ole kärjessä. Aiheet valitaan kohderyhmää ajatellen, 15 - 29 – vuotiaat.”

Radio Suomen aamussa lähetystaakkaa keventää kello 6.30 alkavat alueelliset uutislähetykset, jotka tulevat tunnin välein maakunnista. Radio Suomen kaikissa uutislähetyksissä ei ole säätietoja, sillä kanavajuontaja kertoo sään alueuutislähetysten yhteydessä.

Oleellisimmat erot näiden kahden välillä ovat kuitenkin vivahde-eroja. Vaikka X-uutisten lähetykset vaikuttavat lyhyiltä, niiden eteen on tehtävä runsaasti töitä. Uutistoimiston kirjoitusten muokkaaminen runsaan kahdenkymmenen sekunnin sähkeeksi vie oman aikansa.

”Sähkeet ovat lyhyempiä: emolla jopa 50 sekuntia, X-uutisissa max. 35 sekuntia. X-uutisissa on enemmän tehokkaita lauseita, kuin polveilevia virkkeitä. Käytämme myös enemmän aktiivisia verbejä ja vähemmän kapulakielisyyttä.” (Hakala 10.10.2013, haastattelu)

X-uutisissa pyritään elävään intonaatioon ja reippaaseen puherytmiin, olematta kuitenkaan kiireinen.

”Lukijan on kiinnitettävä erityistä huomiota ilmaisuunsa (esimerkiksi painotukset). Lähetysten on oltava reipas ja napakka, eli lyhyitä sähkeitä ja audioita sekä nopeahko lukurytmi”. (Hakala 10.10.2013, haastattelu)

Kuulijakunnan lisäksi eroja on myös kuulijaosuuksissa. Radio Suomi kahmaisee keskimäärin 35 prosenttia suomalaisista radion kuuntelijoista päivittäin. YleX-kanavan päivittäinen osuus suomalaisista on keskimäärin viiden prosentin luokkaa. Yle Puhe, jolla X-uutiset kuullaan YleX:n ohella kerää päivittäin noin kaksi prosenttia radionkuuntelijoista. (Finnpanel 2012, hakupäivä 10.10.2013)

YleX-kanavan uutisilla on myös oma äänimaailma. Uutistenlukijan taustalla soi sykehtivä taustamatto, joka tuo hieman rytmiä uutisten etenemiseen. Useasti myös koti- ja ulkomaiset uutiset erotetaan toisistaan myös ”kilauksilla”, pienillä ääniefekteillä, jotka viestittävät, että aihepiiri muuttuu. Ylen radiouutisia on kuultavissa osoitteessa <http://areena.yle.fi/radio/uutiset> Kukin uutislähetys on kuunneltavissa verkosta kuukauden ajan.

3 UUTISTOIMITTAMINEN RADIODESKISSÄ

Tässä luvussa käsittelen eri työvuorojen kautta millainen on Pasilassa studioolosuhteissa tehtävä arki-aamun lähetyspäivä.

3.1 Arki Yle Uutisten x-deskissä

Radiodeskien aamuvuorot eroavat toisistaan kuitenkin siinä, että X-Uutisten aamutoimittaja työskentelee itsenäisesti vuoronsa 3 ensimmäistä tuntia. Pääuutisdeski aloittaa aamunsa kolmen hengen voimin. Pääuutisdeskin työtoverit ojentavat tarvittaessa auttavaa kättä, mutta aamuvuoron kriittisimmät alkutunnit ovat itsenäistä puurtamista, joka voi käydä välillä melko raskaaksi.

”Aamuvuorolainen koostaa ja lukee aamun lähetykset (0630-10). Hän toimii omien lähetystensä uutispäällikkönä eli tekee journalistiset päätökset lähetystensä sisällöstä ja taitosta.” (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

Aamutoimittajan vastuu on suuri kaikkine päätöksineen ja velvoitteineen. Journalististen päätösten, sähkökirjoittamisen ja taittamisen ohella, aamuvuorolainen joutuu toimimaan muiden tehtävien ohella myös ”leikkurina”. Mikäli uutispäivän alussa ei käytetä X-uutisten omaa juttutuotantoa, käytettävissä on Kotimaan toimituksen tekemän ja uutispäällikön koordinoima X-uutisille räätälöity juttu.

Kotimaan juttutuotannon ongelmana on se, että jutut ovat pääsääntöisesti liian pitkiä käytettäväksi X-uutisiin. Journalististen päätösten kanssa tarvittaessa auttaa vuorossa oleva uutispäällikkö. Vaikka X-uutiset ovat osa uutishuonetta, deski toimii melko itsenäisesti.

Aamutoimittajan päivä alkaa kello 5. Ensimmäiseen kello 6.30 alkavaan lähetykseen mennessä olisi hyvä myös kirjoittaa kohderyhmälle suunnattua sähkömateriaalia, jota uutistoimisto ei tuota. Aamurutiineihin kuuluu myös päivän lehtien läpikäyminen: onko jokin toinen mediatalo uutisoinut YleX-kanavan kuulijoita kiinnostavasta aiheesta, joka on jäänyt X-uutisilta huomaamatta.

3.2 YleX:n ja Yle Puheen uutisten lähetykskaavio

YleX- ja Yle Puheen uutisten aamun lähetykskaavio pysyy arkipäiväisin muuttumattomana. X-uutisten kynnys ylimääräisten uutislähetysten tekoon, tai lähetysten pidentämiseen on erittäin korkea. Mikäli tapahtuu jotain niin merkittävää, että se vaatii ylimääräisiä tai pidempiä uutislähettyksiä, oletetaan, että kuulijat saavat tiedon asiasta jostain muuta kautta, esimerkiksi Radio Suomen uutisista.

”Yleisradion radiouutisten esimies Mika Kriikku (keskustelu 10.9.2013) on linjannut, että X-uutisissa kynnys ylimääräisiin uutislähettyksiin pidetään jatkossakin erittäin korkeana. Asiaa voidaan harkita kanavajohdon kanssa, mikäli tapahtuu jotain erittäin merkittävää kohdeyleisön kannalta, esimerkiksi suuri kouluampuminen.

Allaolevassa lähetykskaaviossa lähetysten esimerkkisisältö on suuntaa antava. Esimerkiksi kolmen minuutin lähetys voidaan koostaa halutessa kahdesta efektiivisestä, kahdesta säikeestä ja säätiedoista.

X-uutisissa ei koskaan käytetä studiovieraita lähetysten lyhyen keston vuoksi. Juttuja voidaan korvata suoralla yhteydellä kentällä olevaan toimittajaan, mutta tätä tapahtuu suhteellisen harvoin, koska X-uutisissa suorien tekemiseen ei ole tehty päätöstä vakituksisen laitteiston käytöstä.

Taulukko 1: Yle X-kanavan arkipäivän uutislähetysten esimerkkikaavio

Klo	Kesto	Kanava	Esimerkkisisältö
6:30	1'	YleX	3 aihetta + sää
7:00	2'	YleX, Puhe	4 sähkettä TAI 2-3 sähkettä ja efekti + sää
7:30	1'	YleX	3 aihetta + sää
8:00	3'	YleX, Puhe	3 sähkettä ja juttu TAI 2 efektiä + sää
8:30	1'	YleX	3 aihetta + sää
9:00	2'	YleX, Puhe	4 sähkettä TAI 2-3 sähkettä ja efekti + sää
9:30	1'	YleX, Puhe	3 aihetta + sää
10:00	3'	YleX, Puhe	3 sähkettä ja juttu TAI 2 efektiä + sää

Tunnin puoliväleissä kuultavat minuutin uutiset, ovat eräänlaiset otsikkouutiset, joissa kerrataan edellisen yön tai aamun tapahtumia muutamalla lauseella. Minuuttiutiset koostuvat kolmesta aiheesta ja säätiedoista.

Alla olevassa Radio Suomen uutisten aamun lähetykskaaviosta käy ilmi, että kaikkien lähetyksen yhteydessä ei kuulla säätietoja. Sää tiedot kuullaan tuntien puolivälissä kuul-tavien alueuutisten yhteydessä.

Radio Suomen uutislähetyskset ovat myös sisällöltään joustavat. Koostumusta voidaan muuttaa ja räätälöidä sen hetkisen tarpeen mukaiseksi. Uutisjuttuja voidaan esimerkiksi korvata studiovieraalla tai suoralla yhteydellä kentällä olevaan toimittajaan.

Taulukko 2: Radio Suomen arki-aamun uutislähetysten esimerkkikaavio

Klo	Kesto	Kanava	Esimerkkisisältö
5:30	2'	Radio Suomi	4 sähköttä + sää
6:00	5'	Radio Suomi	1 juttu, 4 sähköttä
7:00	15'	Radio Suomi	4 juttua, 1 efektisähke, 2 sähköttä + sää
8:00	15'	Radio Suomi	4 juttua, 1 efektisähke, 2 sähköttä + sää
9:00	5'	Radio Suomi	1 juttu, 1 efektisähke, 3 sähköttä
10:00	3'	Radio Suomi	1 efektisähke, 3 sähköttä

4 ULKOLÄHETYSPÄIVÄN ENNAKKOVALMISTELU

Tässä luvussa käsittelen Yle Puhe-kanavan tekemää ulkolähetyspäivää Hämeenlinnasta syyskuun 27. päivä 2013. Kerron ulkolähetysten esivalmisteluista omalta osaltani sekä puran lähetykseen suunnittelemani lähetykskaavion.

4.1 Ulkotuotannon esivalmistelu

Yle Puhe lähestyi X-uutisia ulkotuotannosta ensimmäisen kerran elokuun lopussa, jonka jälkeen aloimme deskityöryhmässä pohtia onnistuuko uutistoimittajan lainaaminen toiselle kanavalle kyseisenä ajankohtana. Vuoromuutoksista sovittuamme ilmoitimme Yle Puheelle, että minä osallistun ulkolähetyspäivään uutistoimittajana.

Yle Puheen pyrkimys oli tuoda kanava tutuksi ja lähemmäs kuulijoita. Ulkotuotannossa mukana olevalla uutistoimittajalla haluttiin viestittää, että lähetys on ajassa kiinni.

Kokoustimme yhden kerran koko ulkotuotannossa mukana olevien tahojen kanssa, tiistaina 13. syyskuuta 2013. Kokouksessa mukana olivat Yle Puheen silloinen vastaava tuottaja Anne Haaja, tuottajat Olli Junes ja Tapio Kaartinen sekä kanavan tekninen tuottaja Aleksi Hänninen. Uutisten osalta oleellisinta kokouksessa oli kuulla tuottajien näkemys siitä, millaisia uutislähetystyylejä Yle Puheelle pitäisi tehdä.

Yle Puheella ei ole varsinaista uutisprofiilia, koska he käyttävät YleX-kanavan lainauutisia. Pyrimme X-uutisissa huomioimaan myös Yle Puheen kuulijakunnan tarpeet, mutta ensisijainen tilaajamme on YleX, joten uutisia tehdään pääasiassa heidän tarpeidensa mukaan.

”Palvellaan ensisijaisesti YleX-kanavan 15 - 29 – vuotiaita kuuntelijoita, huomioidaan myös Yle Puheen 30 - 45 – vuotias kohderyhmä, ’ihmiset jotka eivät ole vielä asettuneet aloilleen’.” (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

”X-uutiset palvelee myös Puheen kuulijoita, uutiset ovat uutisia kaikkialla. Siitä, että X:llä uutiset yritetään muokata mahdollisimman ymmärrettävään muotoon, ei olisi haittaa muillekaan toimituksille. X-uutiset kertoo päivän tärkeimpien uutisten lisäksi kohde-

ryhmää kiinnostavista aiheista. Nämä eivät toki välttämättä kiinnosta Puheen vanhem-paa kuulijakuntaa.” (Hakala 10.10.2013)

Kielellinen ymmärrettävyys palvelisi toki myös muiden kanavien kuulijoita, mutta uutisten sisältö voi olla Puheen kuulijan kannalta epätyydyttävä. X-uutisissa ei ole tehty selvitystä millainen uutistarjonta pitäisi olla, jotta sisältö tyydyttäisi Puheen kuulijoita. Olen saanut kuitenkin usein kuulijapalautetta tutuilta ja tuntemattomilta, että uutiset kuulostavat omituiselta Puheen lähetysvirrassa ja aihevalikoima jättää toivomisen varaa. X-uutiset ajavat varmasti asiansa uutisina, mutta mielestäni paras ratkaisu olisi, että Yle Puheella olisi oma uutistoimituksensa.

Neuvottelu ja ajatustenvaihto ulkotuotantopilotin suhteen käytiin pitkin esivalmisteluja uutisten osalta suurimmaksi osaksi sähköpostin välityksellä, jotta sovitusta asioista jää paperijälki. Suunnittelu vaati uutisten osalta myös runsaasti puheluita, joissa päätetyistä asioista pidin kirjaa, lähinnä kynämerkinnöillä tulostettujen sähköpostikeskustelujen marginaaleihin.

Omalta osaltani tärkeintä oli sopia uutislähetysten määrästä ja kestoista. Ulkotuotanto-lähetystä tehtiin aikavälillä 07.00 – 10.00. Kanava pyysi uutisia puolen tunnin välein.

Yle Puheen entinen vastaava tuottaja Anne Haaja kertasi (keskustelu, 28.8.2013) ulko-tuotantopäivän uutistoimintaa seuraavasti: ”Jotta uutistoimittajana ehdin varioida aiheita ja valmistautua kunnolla seuraavaan lähetykseen, ehdotan seuraavaa: Tasalta (07, 08, 09, 10) luettavat lähetykset olisivat kestoltaan 5 minuuttia, joka sisältäisi yhden noin 2 minuutin audion ja sähköitä. Puolelta (07.30, 08.30, 09.30) luettavat lähetykset olisivat kestoltaan 2 minuuttia ja koostuisivat sähköistä.”

Tekniikasta huolehtiminen jäi minun osaltani vähäiseksi. Tärkeintä osaltani oli se, että hankin mukaani kannettavan tietokoneen lähetyksiä varten. Vastuu tekniikasta oli tekni-sen tuottajan Aleksi Hännisen harteilla, kenen kanssa kokeilimme kannettavan työko-keeni yhteyttä Pasilaan suojatussa VPN-yhteydessä ja sovimme miten menetellä, jos yhteys kaatuu.

Ennakkosuunnittelu oli uutisten näkökulmasta melko löyhää, mutta luotin, että tekniset asiat, kuten yhteys Pasilaan iNews-järjestelmällä toimii. Olin vielä itse sopinut Pasilassa aamutoimittajavuorossa olevan kanssa, että saan sähköpostitse sähkömateriaalia matkapuhelimeeni, mikäli väistösuunnitelmatkin pettävät.

Olin myös sopinut Pasilassa olevan äänitarkkailijan kanssa, että hän siirtää minulle uutisjuttuja sähköpostitse, mikäli iNews-uutisjärjestelmän vaativa VPN-yhteys ei satu toimimaan. Mikäli uutisjuttujenkin siirto olisi epäonnistunut, yhtenä väistösuunnitelmista oli lyhentää kaikki lähetykset kahteen minuuttiin ja käyttää pelkkiä sähköitä.

Väistösuunnitelmien pohtiminen ja niistä sopiminen oli minun vastuullani. Hoidin sopimiset äänitarkkailijan kanssa ja kyseisen aamun X-uutisten toimittajan kanssa. Väistösuunnitelmista sopiminen tapahtui muun työn lomassa. Käytin pelkän ulkotuotantopäivän suunnitteluun omalta osaltani yhden työvuoron. Muutoin kaikki siihen liittyvä sovittiin ja suunniteltiin normaalin arkiakataulun ohessa.

4.2 Uutiset kohderyhmän kuuloiseksi

Kanavan toiveet uutisten suhteen olivat melko löyhät. Silloisen vastaan tuottajan Anne Haajan ajatus ”puhemaisista” uutisista oli X-uutisten ja Radio Suomen uutisten välillä. Radio Suomen aihevalinnat ja sisältö on Yle Puheen kuulijoiden kannalta optimaalinen, mutta kielelliseen ja kirjalliseen ilmaisuun toivottiin X-uutisista tuttua räväkkyyttä.

”Uutisjuontaja kertoo uutiset – ei tyydy lukemaan niitä. Intonaation elävyyttä. Puherytmi saa olla reipas, ei kuitenkaan kiireinen.” (Yleisradio: X-uutisten filosofia 2013)

X-uutisissa sähkönen kärkilause pureutuu asiaan hieman Radio Suomen uutisia tehokkaammin. Radio Suomen uutisisten sähkönen kärkilauseet ovat pääsääntöisesti muodoltaan seuraavanlaisia, ”EU-Parlamentti on kieltänyt sähkösavukkeen kahden vuoden siirtymäajalla”.

”Radiouutisten ensimmäisen lauseen tulee ensisijaisesti vastata kysymykseen KUKA ja MITÄ. Seuraavaksi ovat yleensä vuorossa MISSÄ ja MILLOIN.” (Kujala, Lahti & Tamminen, 1999, 50)

X-uutisten uutissähke saattaa kärkilauseessaan esittää tosiväittämän, esimerkiksi uutisessa kerrottavan asian lopputuloksen, ”Sähkötupakointi loppuu Euroopassa”. Vasta seuraavassa lauseessa avaamme uutisen taustaa tarkemmin.

Sähkeiden kärkilauseiden muotoilemisessa korostuu X-uutisten keskusteleva työkuultuuri. Sähkeen kärkilauseen muotoiluun saatetaan käyttää kolmenkin hengen voimin useita minuutteja. Radio Suomessa sähkeen kärki voi toisinaan alkaa kieltolauseella. X-uutisissa sähkeen aloitusta kieltolauseella vältellään parhaan mukaan.

Mikäli jokin uutisoitavan arvoinen tapaus on mennyt toimitukseltamme ohi ja saamme kuulla siitä esimerkiksi Helsingin Sanomista, teemme aiheesta lehtilainan. Radio Suomen uutisissa lainan lähde kerrotaan useimmiten heti kärkilauseen yhteydessä, esimerkiksi, ” EU-Parlamentti on kieltänyt sähkösavukkeen kahden vuoden siirtymäajalla, kirjoittaa Helsingin Sanomat”.

X-uutisissa kyseisen lehtilainan lähde mainittaisiin vasta toisen lauseen avauksessa. Suullisena perimätietona toimituksessa liikkuu väite, että sähkeen kärkilauseesta kuulijan mieleen jää vain kolme viimeistä sanaa. Tänä ohjetta noudattaen X-uutisissa kyseinen lehtilaina kuuluisi seuraavasti, ” Sähkötupakointi loppuu Euroopassa. Helsingin Sanomat kirjoittaa, että EU-Parlamentti on kieltänyt sähkösavukkeen kahden vuoden siirtymäajalla”.

Ulkotuotantopäivässä pyrin Yle Puhe-kanavan toiveesta muokkaamaan sähkeiden kärkiä X-uutisille ominaisiksi, aihevalikoiman ollessa silti Radio Suomen linjan mukainen. Ulkotuotannossa pidin sähkeiden kestot X-uutisten tapaan maltillisina, arviolta kolmesakymmenessä sekunnissa.

Sisällytämme toisinaan X-uutisiin myös urheilu-uutisia huomioidaksemme myös Yle Puheen kuulijoita, joten oli luonnollista sisällyttää urheilusisältöä myös ulkotuotantopäivän uutislähetyskiin. Urheilusisällön tuominen uutisiin on hieman haasteellista. Urheilun tuoreet tapahtumat nojaavat useimmiten tuloksiin ja pelkkä numeroiden kertominen ääneen tuo uutisvirtaan eräänlaisen kuopan.

Lähetysten taitossa suunnitelmani etukäteen oli tarkkailla miten Radio Suomen uutiset taittavat lähetyksensä, tarvittaessa järjestystä silti muuttaen.

4.3 Ulkolähetyspäivän lähetyskaavio

Onnistuin toteuttamaan suunnittelemani lähetyskaavion sellaisenaan. Nopeasti toimimalla kykenin myös tekemään variaatiota eri lähetysten välille. Esimerkiksi joissain viiden minuutin lähetyksissä käytin kahta uutisjuttua ja pudotin suunnittelemani efektiivisähkeen pois.

Taulukko 3: Yle Puheen ulkotuotantopäivän uutislähetysten esimerkkikaavio

Klo	Kesto	Kanava	Esimerkkisisältö
7:00	5'	Yle Puhe	1 juttu, 1 efektiivisähke, 2 sähköttä + sää
7:30	2'	Yle Puhe	4 sähköttä + sää
8:00	5'	Yle Puhe	1 juttu, 1 efektiivisähke, 2 sähköttä + sää
8:30	2'	Yle Puhe	4 sähköttä + sää
9:00	5'	Yle Puhe	1 juttu, 1 efektiivisähke, 2 sähköttä + sää
9:30	2'	Yle Puhe	4 sähköttä + sää
10:00	5'	Yle Puhe	1 juttu, 1 efektiivisähke, 2 sähköttä + sää

Sovimme Yle Puheen aamujuontajien Olga K:n ja Jarmo Laitanevan kanssa, että kerron uutislähetyksissä suppean sään, johon he voivat tarttua ja tarvittaessa alueellistaa sitä Hämeenlinnaa koskevaksi.

Ulkotuotantopäivän kello 8-uutislähetyksessä Yle Puheella ja YleX-kanavalla aiheet vaihtelivat jonkin verran. Samoja aiheita näissä lähetyksissä oli kaksi. Esimerkiksi Kreikan parlamentin äärioikeistopuoluetta koskevaa sähkötekstiä käytettiin molemmissa lähetyksissä. YleX-kanavalla sähkeen kesto oli noin 26 sekuntia, riippuen vuorossa olevan uutistoimittajan lukunopeudesta.

X-utisissa sähke oli kello 8-utisissa kärjessä, jolla aloitettiin lähetys. X-utisissa sähke kuultiin tässä muodossa:

”Kreikan äärioikeistolainen puolue on uhannut lähteä maan parlamentista. Poisjättäytymisestä seuraisi välivaalit, jotka saattaisivat horjuttaa maan hallitusta. Kultainen aamunkoitto-puolueen johtaja painostaa näin valtaapitäviä lopettamaan puoluetta koskevat rikollisjärjestötutkinnat. Tutkinnat aloitettiin sen jälkeen, kun puolueen kannattajaksi ilmoittautunut mies surmasi suosituksen vasemmistomuusikon.”

Taulukko 4: Yle X-kanavan klo 8-utislähetysten taitto:

YleX uutiset 27.9.2013 klo 8:00	Puhe	Audio
Äärioikeistolaiset Kreikan parlamentissa	0:26	
Tuomioja YK:ssa	0:20	
SALAILU YLLÄPITÄÄ HYVÄ VELI- MAINETTA	0:27	1:10
Punkin purema ja liha-allergia	0:26	
Säätiedot	0:09	

X-utisten kello 8-utislähetysten arviokesto on noin 3 minuuttia. Uutistunnuksineen ja ”välkilautuksineen” lähetysten kesto on noin 3 minuuttia 30 sekuntia.

Yle Puheen ulkotuotantolähetysten uutisissa Kreikan äärioikeistoa koskeva uutissähke oli kestoltaan 32 sekuntia, minun omalla lukunopeudella. Yle Puheella kello 8-utislähetyksessä sähke oli taitossa viimeisenä:

”Kreikan äärioikeistolainen Kultainen aamunkoitto-puolue on uhannut lähteä maan parlamentista. Poisjättäytymisestä seuraisi välivaalit, jotka saattaisivat horjuttaa maan heikkoa hallitusta. Kultaisen aamunkoiton puoluejohtaja kiristää näin valtaapitäviä lopettamaan puoluetta koskevat rikollisjärjestötutkinnat. Tutkinnat aloitettiin sen jälkeen, kun puolueen kannattajaksi ilmoittautunut mies puukotti suosituksen vasemmistolaisen muusikon kuoliaaksi. Tutkijat sanoivat toissapäivänä, että viitteitä puolueen yhteyksistä järjestäytyneeseen rikollisuuteen on olemassa.”

Alla on Hämeenlinnassa tehdyn ulkotuotantopilotin kello 8 – uutislähetysten taitto. Sähkötekstien kesto on suuntaa-antava, iNews-uutisjärjestelmän laskuri ei huomioi ulkopuolisista tekijöistä aiheutuvia vaikutuksia. Lähetysten kesto on hieman yli 5 minuuttia, uutistunnuksineen kesto on arviolta 5 minuuttia 30 sekuntia.

Taulukko 5: Yle Puheen klo 8-uutislähetysten taitto:

Yle Puhe uutiset 27.9.2013 klo 8:00	Puhe	Audio
EF: NOKIA JOUTUU MAKSAMAAN ELOPIN JÄTTIPALKKION?	0:32	0:40
Tuomioja YK:ssa	0:32	
IPCC:n raportti	0:35	
VAIHTO-OPPILASTOIMINTA	0:23	2:06
Äärioikeistolaiset Kreikan parlamentissa	0:34	
Säätiedot	0:13	

Sähkötekstien versiot eivät merkittävästi eroa toisistaan. Yle Puheen uutisissa kuultiin enemmän tapahtumia taustoittavaa tietoa.

Jälkeenpäin tarkastellessa uutispäivän luonne oli sellainen, että YleX-, Yle Puhe- ja Radio Suomen uutislähetykset eivät eronneet toisistaan merkittävästi.

5 SUORANA HÄMEENLINNASTA

Tässä luvussa kerron miten ennakkoon tekemäni suunnitelmani toteutuivat. Ulkotuotantopäivä oli myös eräänlainen pilotti Yle Puhe-kanavalle, joten kokemukseni uutisten teosta kentällä olivat myös heille tärkeää tietoa.

5.1 Ennakkosuunnittelun toteutuminen

Yle Puhe-kanavan vastaava tuottaja Olli Junes pohti ulkotuotannon uutisten onnistumisesta seuraavasti (10.10.2013, haastattelu): ”Lähetys oli hyvä pilotointi Yle Puheen ulkotuotantolähetyksille. Mielestäni lähetys kuulosti hyvältä, lähetyskello oli tasapainossa ja sisältöjen puolesta oli perusteltua, että lähetystä tehtiin muualta kuin Pasilasta. Mainittava lisäarvo oli myös sillä, että koko kolme ja puolituntinen lähetettiin tuolta, uutiset mukaan lukien.”

Ennen lähetyspäivää huolenaiheeni koskivat lähinnä VPN-yhteyden toimivuutta. Mikäli minulla ei olisi ollut yhteyttä iNews-järjestelmään ja Pasilaan, en käytännössä olisi kyennyt tekemään lähetyksiä. VPN-yhteys katkesi kahdesta kolmeen kertaan tunnin sisällä, mutta tästä ei onnekseni aiheutunut ongelmia.

Etukäteen suunniteltu lähetyskaavio piti, eikä muutoksia olisi tarvinnut tehdä, ellen itse olisi halunnut varioida lähetyksiä keskenään.

5.2 Onnistumisia ja epäonnistumisia

”Aloitin Yle Puheen aamutuottajana elokuussa 2013. Ensimmäisissä keskusteluissa kanavajohdon kanssa oli puhetta ut-päivän järjestämisestä. Koska Yle Puhe on myös Ylen radiourheilun kanava, suunnittelimme ulkotuotannon ajankohdaksi alkavan jääkiekkokauden otteluita lähipaikkakunnilta. Ulkotuotantopäivän tarkoituksena oli siis tuoda esiin muutakin sisältöämme, tässä tapauksessa jääkiekkokierrosta.” (Junes 10.10.2013)

Hieman yllättäen kaikki ennakkoon sovittu ja suunniteltu piti. Edustin ulkotuotannossa yksin Yle Uutisia, joten oli mukavaa, että Yle Puheen väki sai oloni tuntumaan kotoisalta. Yllättävin havainto ulkotuotannon valmistelussa osaltani oli se, että ennakkovalmis-

telua tärkeämmäksi nousi yhteydenpito eri tekijöiden välillä. Käytännön järjestelyistä vastasi silloinen Yle Puheen aamun tuottaja Olli Junes, teknisestä toteutuksesta tekninen tuottaja Aleksi Hänninen. Uutistoimittajan osuus oli varmasti myös Yle Puheen henkilökunnan osalta arvaamattomin tekijä. Tunnumme toisemme, mutta emme työskentele suoraan yhdessä, joten uutisten osuus oli liikkuvin tekijä koko paletissa.

Onnistumiseksi voi laskea sen, että onnistuin vakuuttamaan Yle Puheen tuotannon uutisten onnistumisesta, kunhan yhteys Pasilan uutishuoneeseen on taattu.

Uutissähkeiden muokkaaminen räväkimmiksi jätti toivomisen varaa. Aikaa lähetyksen valmisteluun oli niin vähän, että pääsääntöisesti ehdin lyhentää sähkeitä Radio Suomen noin 40 – 50 sekunnin mittaisista teksteistä noin puolen minuutin mittaisiksi. Kärkilauseita pyrin muokkaamaan X-uutisten filosofian mukaisiksi. Lähetyksen taitto ja aihevalikoima oli suhteellisen helppo päättää. Kuulun itse Yle Puheen kohderyhmään ikäni puolesta, joten maalaisjärkeä käyttäen arvioin mikä ikäistäni kiinnostaa. Poliittiset ja talousaiheet olivat siis lähetyksessä korkeammalla, kuin ne olisivat X-uutisissa.

Ulkotuotantopilotin jälkeen pohdin, että kanavan olisi pitänyt asettaa tarkemmat raamit uutislähetyksille. Alkuperäisen suunnitelman toiveet olivat melko ympäripyöreitä ja vain vähän suuntaa antavia. Toisaalta työskentely oli vapaata ja journalististen päätösten itsenäisyyttä korostavia. Tiukka aikataulu olisi kuitenkin vaatinut tarkempia näkemyksiä Yle Puheen kanavatoimitukselta.

Hieman yllättävä työtäni hankaloittava tekijä oli lähetyspaikaksi valitun kahvilan taustahäly. Puheen kanavatoimitus sen sijaan piti taustahälyä elävöittävänä tekijänä ja aitouden tunnetta tuovana äänimaisemana. Uutistoimittajana en kokenut taustahälyä yhtä positiivisena. Olen tottunut uutisia lukiessani kuulemaan oman ääneni kuulokkeista, jolloin pystyn paremmin tarkkailemaan esimerkiksi painotuksiani. Hälyisessä ympäristössä oman äänen tarkkailu oli hieman hankalaa.

Kanavan kohderyhmän mukaisen uutisprofiilin suunnittelu ei onnistu täysipainoisesti muutamien tuntien panostuksella. Kyseessä oli kuitenkin pilotti, joten Yle Puheenkin näkemys ulkotuotannon luonteesta ja uutisten linjasta on ymmärrettävästi vielä epäselvä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa teen yhteenvedon miten uutisprofiilin luominen kanavan kohderyhmän mukaisesti toteutui. Pohdin myös miten opinnäytetyöni toiminnallinen osa toimi alustana uutislähetysten profiloimiskokeilussa.

Yle Puheen kohderyhmän mukaisen uutisprofiilin hahmottaminen voi olla haastavaa. Kanavan kuulijakunta koostuu oletettavasti kolmekymppisistä hieman vanhempaan yleisöön. Selvää on, että kolmekymppinen aikuinen ei enää ole niin kiinnostunut X-uutisten usein uutisoimista koulutusasioista, mutta toisaalta Radio Suomen talousasioiden kattava käsittelykään ei välttämättä ole Yle Puheen kuulijan ensisijaisia mielenkiinnon kohteita.

Yle Puhe panostaa keskusteluohjelmien lisäksi urheilusisältöön. Tämä antaa viitteitä siitä, että Puheen uutisprofiiliin sopisi urheilu-uutisointi. Urheiluasioista uutisoimisesta tekee haastavaa se, että tulosurheilun pelkkien numeroiden luettelu ei ole kuulosta radioilmaisullisesti hyvältä. Urheilusisällön suhteen olisi parasta pitäytyä urheilumaailman ilmiöihin, toisinaan kertoen myös poikkeuksellisista tuloksista. Runsas urheilutarjonta saattaa tuoda kanavalle myös kuulijoita, jotka eivät välttämättä ole kovin ahkeria radion kuuntelijoita tai uutisten kuluttajia, joten myös käyttäisin Yle Puheen uutislähetyksissä myös hieman kevyempiä uutisaiheita.

Ulkotuotantopilotti oli mitä sopivin tilaisuus kokeilla tapoja lähestyä uutisia Yle Puhe- maisesta näkökulmasta. Kanavatoimitus lähti ulkotuotantoon kokeilumielellä, melko suurpiirteisen suunnittelun kautta. Toki käytännön järjestelyt ja tekniikka suunniteltiin käsitykseni mukaan hyvinkin tarkasti, mutta sisällöllisesti suunnitelma oli melko vapaa.

Yle Puheen uutisprofiilin ei mielestäni tarvitsisi erota merkittävästi YleX-kanavalla kuultavista uutisista. Kielellisesti X-uutiset ovat laadukkaat ja ehkä myös sujuvammat, kuin esimerkiksi Radio Suomessa kuultavat Yleisradion pääuutiset. Arvioisin että Yle Puheen kuulijat haluavat kuulla uutisissa tapahtumista ja niiden taustoista hieman tarkemmin. YleX-kanavan uutissähkeet kyllä kertovat oleellisen uutisaiheesta, mutta hyvin niukasti mitään muuta.

Aihevalikoima Yle Puheen uutisissa voi mielestäni olla laajempi. Myös talouden ja politiikan aiheet upposivat mielestäni Yle Puheen lähetysvirtaan ilman ongelmia, vaikka juontajat eivät niihin välttämättä uutislähetysten jälkeen tarttuneetkaan. YleX-kanavalla juontajat saattavat tarttua johonkin uutislähetyksessä kuultuun aiheeseen, mikäli se täyttää kohderyhmän kriteerit.

Oma mielikuvani on se, että Yle Puhe ei vielä ole täysin löytänyt omaa ilmettensä radiokanavana, joten uutisprofiili voisi olla periaatteessa minkälainen tahansa: paino voisi olla yhtä hyvin yhteiskunnallisesti merkittävissä tapahtumissa, kuin hieman kevyemmissä human interest-ilmiöissä. Toimivimmillaan Yle Puheen uutisprofiili tasapainoilisi nuorten kanavan uutisten ja Radio Suomen pääuutislähetysten välimaastossa.

LÄHTEET

Finnpanel:Kansallinen radiotutkimus 2012. <<http://www.finnpanel.fi/radio.php>> Hakupäivä 10.10.2013

Haaja, Anne, vastaava tuottaja. Sähköpostikeskustelu, aloitettu 28.8.2013.

Hakala, Aleks. Tuottaja. Sähköpostihaastattelu, tehty 10.10.2013

Huovila, Tapani 2001. Uutinen eri välineissä: GSM-sähkeestä taustajuttuun. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy

Junes, Olli. Vastaava tuottaja. Sähköpostihaastattelu, tehty 10.10.2013

Kriikku, Mika. Radiouutisten esimies. Sähköpostikeskustelu, aloitettu:10.9.2013.

Kujala, Tapio, Lahti, Jari & Tamminen, Heikki 1999. Radiotyön perusteet: johdatus suoran lähetyksen tekemiseen. Tampere:Tammer-Paino Oy

Yleisradio 2008. Sisäinen asiakirja: Laatu radiouutisissa-raportti

Yleisradi. 2013. Sisäinen asiakirja:X-uutisten filosofia

Yleisradio Yle yhtiönä. <<http://yle.fi/yleisradio/faq/yle-vero/miten-ylen-toiminta-rahoitetaan>> Hakupäivä 23.10.2013